

Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana

Nº 19. MAIG - AGOST 2023

CALA DEL RACÓ

INFO Quadrimestral del Parc Natural del Penyal d'Ifac

01

EDITORIAL

01. Control de l'accés amb reserva a la Ruta Roja, a l'estiu de 2023.

02

ACTUALITAT AL PARC

02. Visita al parc de l'exconsellera d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència climàtica i Transició ecològica.

03. Nous habitants en l'estany construït en "Miradors de Llevant".

04. XVIII Campanya d'excavació de la Pobla d'Ifac.

05

CENSOS D'ESPÈCIES D'INTERÉS

05. Cens d'avifauna nidificant d'interés, en les salinas de Calp.

06. Cens de Silene d'Ifac (*Silene hifacensis*).

07

ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ

07. Manteniment i millora dels senders i equipaments.

09

BIODIVERSITAT AL PARC

09. El papamosques gris (*Muscicapa striata*).

10

INTERPRETACIÓ DEL PATRIMONI NATURAL

10. Activitats planificades:
- Un passeig entre dos mons
- Arqueòlegs per un dia

11

CONEIX MÉS...

11. Les curiositats de les plantes:
Adaptació als incendis.

GUÍA PARA LA RESERVA

¿Cómo se reserva?
La reserva de la Ruta Roja (ruta de subida al Penyal) es online, y para ello tendrás que acceder al gestor de reservas.

Si utilizas un iPhone, caldrá un mensaje de error de privacidad. Tendrás que darle a "Más detalles" y continuar seleccionando el enlace del final de la página.

¡Importante! La reserva es individual, una reserva por persona.

PASO 1

- **Ámbito:** Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana.
- **Subàmbit:** Parc Natural del Penyal d'Ifac.
- **Servicio:** Ruta Roja.

PASO 2

Rellenamos los campos con (*)

- Elegimos DNI o Pasaporte
- Identificación: N.º de DNI / Pasaporte / Carnet de conducir, etc.
- Nombre y primer apellido

PASO 3

- Rellenamos el control de seguridad con los números
- Vamos al final de la página y pulsamos **Reservar**

GUÍA PARA LA RESERVA

PASO 4

¡IMPORTANTE!

- Seleccionamos núm. de entradas: 1
- **No modificar las fechas** del rango de selección. Elegiremos el día en la próxima página.
- Clic en **Reservar día**

PASO 5

- Seleccionamos la fecha deseada (siempre que tenga disponibilidad)
- Clic en **Seleccionar cita**

PASO 6

- Clic en **Confirmar cita** (si los datos son correctos).
- Clic en **Reservar** para descargar la reserva

Una vez te has leído esta guía, ya puedes hacer tu reserva:

PARCS AGUÍ

CONTROL DE L'ACCÉS AMB RESERVA A LA RUTA ROJA, AL ESTIU DE 2023

Des que es va posar en marxa, a la fi de desembre de 2020, el sistema de reserves telemàtiques per a l'accés a la ruta roja del parc, en aplicació de l'Article vint-i-sis (Règim de visites), del Pla Rector d'Ús i Gestió del parc (DECRET 260/1993 del Govern Valencià) que estableix en 300 el nombre màxim de visitants diaris, Setmana Santa i estiu constitueixen la prova de foc per a esta restricció.

En previsió de la massiva afluència de visitants que s'esperava al juliol i agost, la primera mesura de cara a aquest període va consistir (com és habitual) en la contractació de 2 informadors de reforç, que es van sumar a l'educador i al guia que normalment atenen el públic els set dies de la setmana.

En l'operatiu per a confirmar les reserves, i veure si els usuaris que venien al Parc les portaven amb si, es va situar un punt d'informació a l'entrada del Centre de Visitants, amb unes cordes per a canalitzar a la gent cap a allí, de manera que qualsevol persona que volguera accedir a la Ruta Roja havia de passar per este control. En este punt es va informar de la normativa del Parc, en particular de l'article que contempla el perquè de l'obligatorietat de la cita prèvia, oferint, a la gran quantitat de visitants que no la portaven, altres alternatives perquè dirigiren la seua visita a altres itineraris del Penyal d'Ifac o a llocs pròxims.

Com a novetat, des de la passada Setmana Santa s'ha comptat amb un ordinador que ha facilitat el treball als informadors (comprovació de reserves,

contestar correus, realitzar anul·lacions i fins i tot fer reserves per a persones no familiaritzades amb les noves tecnologies). A més, respecte a anys anteriors, aquest control s'ha ampliat temporalment, tant abans de juliol com després d'agost, establint-se el dia 26 de juny i finalitzant el 10 de setembre.

Durant tot juliol i agost les 300 reserves disponibles es van completar tots els dies, en molts casos amb bastant antelació. La quantitat de persones ateses pel personal ha sigut molt elevada, aconseguint la xifra els 28.500 visitants, aproximadament, la qual cosa fa una mitjana de 375 persones al dia.

Amb esta mesura es va poder dissuadir d'accedir a l'itinerari a un gran nombre de persones que no disposaven de cita, per la qual cosa es pot constatar que el dispositiu va funcionar.

Cal recordar que la necessitat de la cita prèvia no es refereix a unes dates concretes, sinó que està vigent tot l'any, i en qualsevol moment una patrulla d'agents mediambientals pot sancionar amb una multa d'entre 600 i 6000€ a aquells que accedisquen a la Ruta Roja sense ella.

ACTUALITAT AL PARC

Visita al Parc de l'Exconsellera d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica

El dia 10 de maig, l'exconsellera d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica (CADRECTE), Isaura Navarro va realitzar una visita al Parc Natural del Penyal d'Ifac, acompanyada pel director-conservador, Ángel Enguix.

En primer lloc, l'exconsellera va visitar l'immoble conegut com el "Casal d'Ifac", un habitatge situat en la falda del Penyal d'Ifac, en el qual fins a 2022 hi havia presència d'okupes, i que des que van ser expulsats (segons acte judicial amb data del 31 de gener de 2022) s'ha adaptat per a l'ús de l'equip de conservació i manteniment del parc (ECM). En paraules d'Isaura N. la intenció de la Generalitat és que es convertisca en un centre d'interpretació amb una sala d'exposició permanent, que podria acollir els materials que apareixen en les excavacions del jaciment de la Poble d'Ifach, i un aula de formació o per a donar xarrades. La propietat compta, a més d'amb diverses habitacions, amb una casa independent, una piscina i una pista de paddle.

Posteriorment, l'exconsellera es va desplaçar al jaciment arqueològic de la Poble d'Ifach, per a visitar "in situ" les excavacions que el Museu Arqueològic d'Alacant (MARQ) està realitzant en el lloc des de l'any 2005.

Nous habitants en l'estany construït en "Miradors de Llevant"

El passat hivern l'ECM del parc va construir un xicotet estany situat en "Miradors de Llevant" que, a poc a poc, s'ha anat omplint de vida. El primer a introduir-se van ser exemplars de fauna, concretament cullerots, els quals ja s'han convertit en granotes adultes. L'espècie en qüestió és la granota verda (*Pelophylax perezi*) que presenta una tonalitat variable, des d'un color verd fins al marró.

Posteriorment, a principis de l'estiu, es van introduir espècies vegetals, concretament la boga (*Typha sp.*), el jonc (*Juncus sp.*) i la salicària (*Lythrum salicaria*), totes elles adaptades a la vida en zones entollades.

Amb tot, l'aspecte que presenta este xicotet estany artificial és magnífic, sent una parada habitual dels visitants que transiten per "Miradors de Llevant" i un punt perfecte per a observar ocells bevent o refrescant-se.

Gafarró, juvenil
(*Serinus serinus*)

Granota verda (*Pelophylax perezi*)

Esquirol (*Sciurus vulgaris*)

XVIII Campanya d'excavació de la Pobla d'Ifac

Com cada estiu, també enguany s'ha dut a terme la campanya d'excavació del jaciment de la Pobla d'Ifac, un recinte emmurallat construït a la fi del s. XIII i destruït a mitjan s. XIV. Va ser un de tants pobles de nova planta construït per cristians després de la conquesta, però el fet que fora primerencament destruït i que no es construïra sobre ell suposa l'oportunitat de conèixer com eren aqueixos poblats en origen, sense cap mena de transformació urbana posterior.

La campanya d'enguany és la número 18 i ha comptat amb la participació de 12 voluntaris i voluntàries que han treballat al costat del director de l'excavació, Jose Luís Menéndez i al codirector, Joaquín Pina. En esta ocasió les tasques s'han centrat en la zona de la muralla oest, com l'any passat, i en la zona de la necròpoli. Els principals descobriments d'enguany han sigut l'extracció de l'arcada de pedra de la porta oest del poblat i el descobriment de tres tombes més al costat de l'església, amb el que el total de tombes descobertes ja ascendeix a 70..

Com en anys anteriors, la campanya d'enguany també ha comptat amb una visita institucional amb representants de l'ajuntament de Calp, representants de l'àrea de cultura de la Diputació d'Alacant, el director del MARQ i representants de la Conselleria, com el Director General del Medi natural i Animal i el director del Parc.

Finalment, esmentar els treballs de l'ECM del Parc Natural, previs a les labors de l'excavació, que suposen la posada a punt dels terrenys del jaciment.

CENSOS D'ESPÈCIES D'INTERÉS

Cens d'avifauna nidificant d'interés, en les salines de Calp

Ànec blanc (*Tadorna tadorna*)

Ànec blanc (*Tadorna tadorna*), amb pollastres

Camallonga (*Himantopus himantopus*)

Els dies 31 de maig i 22 de juny, personal de la Unitat de Gestió del Les Marines (PN del Penyal d'Ifac i PN de la Serra Gelada) es van desplaçar a les salines de Calp per a fer un cens de parelles nidificants d'algunes espècies d'interés.

En principi es tractaria del corriolet caminegre, l'alena i la camallonga. Durant les visites no es va observar cap exemplar de corriolet i només un d'alena, sí que resultava bastant evident la presència de parelles nidificants de camallonga, de la qual van arribar a comptabilitzar-se un màxim de 35 exemplars, la majoria aparellats i, en l'última visita, de 10 a 14 pollastres. Una altra espècie que es trobava en plena època de cria era l'ànec blanc, dels quals van arribar a observar-se fins a 25 parelles i almenys 11 pollastres.

Pollastres de camallonga

Cens de Silene d'Ifac (*Silene hifacensis*)

La Silene d'Ifac (*Silene hifacensis*) és una espècie endèmica de la flora espanyola present en els penya-segats litorals del nord-oest i sud d'Eivissa i en la costa nord-est de la província d'Alacant.

A nivell nacional, esta espècie està inclosa en el Catàleg Espanyol d'Espècies Amençades (CEEa), on apareixia en la categoria "En perill d'extinció" per a la Comunitat Valenciana. A nivell autonòmic, estava inclosa en el Catàleg Valencià d'Espècies de Flora Amençades com "En Perill d'extinció".

El Pla de Recuperació per a aquesta espècie en la C.V. estableix com a objectiu aconseguir els valors poblacionals que justifiquen el pas d'una planta de la categoria "en perill d'extinció" a la categoria de "vulnerable", la qual cosa es va fer efectiu al gener d'enguany.

El 15 de juny, agents mediambientals del Grup d'Intervenció en Altura, amb el suport de personal de l'ECM del Parc, van realitzar un cens d'exemplars de *Silene hifacensis* en la denominada zona 1 de la paret del Penyal d'Ifac per a veure la seua evolució, comptabilitzant-se 57 exemplars, enfront dels 89 de 2022, xifra menor, però així i tot elevada.

ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ

Manteniment i millora dels senders i equipaments

Com sempre, l'equip de conservació i manteniment del Parc Natural del Penyal d'Ifac (ECM) ha estat fent diversos treballs durant estos últims mesos. Moltes d'aquestes tasques tenen a veure amb el simple manteniment dels elements d'ús públic, com puguen ser les senderes. Així, cada pocs dies, la brigada recorre les sendes del parc natural per a observar el seu estat i detectar possibles desperfectes. Una vegada s'identifiquen els elements que necessiten reparació, s'escomet el treball. Per exemple, es detecten tanques en mal estat que són immediatament reparades.

D'altra banda, també s'ha observat l'obertura de sendes secundàries en zones de regeneració, per la qual cosa l'ECM ha reforçat el tancat aprofitant les canyes de *Arundo donax* (espècie exòtica) que elimina de la desembocadura del riu Algar. D'esta manera s'evita el trànsit de persones en aquestes àrees en regeneració, i més en una època d'afluència massiva, com és l'estiu.

A més, l'ECM ha estat col·laborant amb un projecte de plantació de posidònia que s'està duent a terme al parc natural de la Serra Gelada i la seua àrea litoral, pertanyent a la mateixa Unitat de Gestió. Per a este fi, es van desplaçar fins a les platges limítrofes al parc per a recollir els fruits de la posidònia, les anomenades "olives de mar" que després seran cultivades en la part marina de la Serra Gelada, en una plantació experimental. La finalitat és el manteniment i recuperació de les prades de posidònia, les quals tenen una gran importància al Mediterrani ja que, entre altres funcions, oxigenen l'aigua i serveixen d'hàbitat per a una gran quantitat d'espècies animals i vegetals.

D'altra banda, seguint amb les tasques d'erradicació d'espècies exòtiques, a més de l'eliminació de canya invasiva (*Arundo donax*) i el seu aprofitament per a diverses aplicacions, s'han estat retirant altres espècies com la *Yuca gigantea*, *Agave americana* o *Eucalyptus sp.* La finalitat és mantindre la biodiversitat del parc natural, ja que l'expansió d'aquestes espècies són la segona causa de la pèrdua de biodiversitat a Espanya. Així, amb la seua detecció i la seua erradicació primerenca s'evita la seua expansió, i per tant es manté l'abundància i distribució de les espècies pròpies. Així mateix, s'han realitzat regs en aquelles plantacions d'espècies autòctones efectuades durant l'hivern perquè l'estiu resulta una estació crítica per a la seua supervivència.

Finalment, l'ECM ha fet diverses tasques de manteniment d'equipaments, amb una posada a punt d'alguns d'aquests per a afrontar el sempre concorregut estiu. Així, per exemple, s'ha pintat el Centre de Visitants o les taules i cadires del berenador. També s'ha solucionat qualsevol problema relacionat amb el funcionament d'estos equipaments.

BIODIVERSITAT AL PARC

El Papamosques Gris (*Muscicapa striata*)

Amb un disseny poc cridaner, el papamosques gris presenta una coloració bastant uniforme, marró grisenc pàl·lid per damunt i blanquinós per davall, amb el cap i la pitrera finament llistades de plomes més fosques. Sense diferències significatives entre tots dos sexes, els juvenils tenen el dors amb brins pàl·lids. Ocell netament insectívor, que captura a les seues xicotetes preses en vol, acostuma a posar-se alçat en una branca fina, generalment a cobert d'una copa d'arbre, des d'on captura les seues preses, tornant de nou al seu penjador.

A Espanya es distribueix per la regió mediterrània i la franja cantàbrica, endinsant-se cap a l'Oest. En la Comunitat Valenciana nidifica de manera extensa en les tres províncies, i en el Penyal d'Ifac està citat com a nidificant des del PRUG de 1993. És un migrador estival que es desplaça a les casernes hivernals a Àfrica, després de la temporada de cria.

No es coneixen problemes de conservació importants per a l'espècie. No obstant això, al ser un ocell que s'alimenta quasi exclusivament d'insectes, és probable que es veja afectat per la utilització cada vegada més estesa d'insecticides, per la qual cosa figura en el Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial (LESRPE) i està inclòs com a espècie Reproductora en la Llista Roja dels Ocells d'Espanya, amb la categoria de LC – Preocupació Menor.

INTERPRETACIÓ DEL PATRIMONI NATURAL

Activitats Planificades

Un passeig entre dos mons. El mes de juny passat, per a commemorar el *Dia Mundial dels Oceans*, realitzem un xicotet recorregut interpretatiu seguint el Passeig Ecològic Príncep d'Astúries de Calp, que discorre per les falces del Penyal, al costat de la mar. És un itinerari perfecte per a explicar com la mar interacciona amb esta mola rocosa i li influeix de moltes maneres. A més, vam poder conèixer algunes curiositats sobre la mar Mediterrània, la seua diversitat, les seues propietats o la seua influència en el clima. Van assistir un total de 12 participants amb edats compreses entre els 14 i els 68 anys.

Arqueòlegs per un dia. Durant juliol vam oferir aquesta activitat que sempre té un gran acolliment per part dels més xicotets de la casa. Es va realitzar dues vegades, en dies diferents. Com en anys anteriors, els xicotets arqueòlegs van aprendre una mica de la història del jaciment medieval de la Pobla d'Ifac i van excavar una zona en la qual abunda la ceràmica d'aquella època. Finalment, ens dirigim al laboratori del Centre de Visitants, on van netejar i van assecar les restes trobades. La finalitat d'aquesta activitat és múltiple. D'una banda posar en valor el propi jaciment de la Pobla d'Ifac. D'altra banda, difondre la labor que els arqueòlegs realitzen i que es conega millor el seu treball. A més, també es busca que els xicotets passen una bona estona. En total, entre els dos dies d'activitat, van assistir 16 xiquets amb edats compreses entre els 4 i els 10 anys.

Finalment, volem afegir que el mes de maig havien dues activitats previstes que van haver de ser cancel·lades per la previsió meteorològica adversa en un cas, i pel baix número d'inscrits en l'altre.

CONEIX MÉS ...

Les curiositats de les plantes

Sabies que...?

L'ECOSISTEMA MEDITERRANI ESTÀ ADAPTAT ALS INCENDIS FORESTALS JA QUE AQUESTS SÓN RELATIVAMENT FREQUENTS A CAUSA DEL NOSTRE CLIMA.

LES PLANTES PRESENTEN DIFERENTS MECANISMES PER A FER-LOS FRONT. PER EXEMPLE, EL MARGALLÓ O EL GINEBRE SOLEN REBROTAR AL POC DE TEMPS DE PRODUIR-SE UN INCENDI, COM QUE L'ARREL SOBREVIU A AQUEST. ALTRES ESPÈCIES COM EL PI O EL ROMER MOREN EN L'INCENDI PERÒ LES SEUES LLAVORS SOBREVIUEN, LA QUAL COSA ELS PERMET EXPANDIR-SE.

MALGRAT AQUESTA ADAPTACIÓ AL FOC, LA INTERFERÈNCIA HUMANA HA FET QUE ELS INCENDIS SIGUEN MÉS RECURRENTS PEL QUE EN MOLTES OCASIONS L'ECOSISTEMA NO S'ARRIBA A RECUPERAR.

GENERALITAT
VALENCIANA

TOTS
A UNA
VELU

parc natural
del penyal d'ifac

Redacció: Equip Tècnic del P.N. del Penyal d'Ifac

Centre d'Informació del P.N.
C/ Illa de Formentera s/n
03710 - Calp (Alacant)

Parc Natural del Penyal d'Ifac

965 693 300 - 679 195 912

ifac_cma@gva.es

parquesnaturales.gva.es

